

Editorial

Trenta anys de CES i la socialització de la cultura local

L'associacionisme és un fenomen social i històric que neix de la lliure expressió dels ciutadans i ciutadanes d'organitzar-se per assolir uns objectius en comú i satisfer uns interessos específics, aquells que no poden garantir les institucions. Al mateix temps, és la base de la societat civil, ja que a través de les associacions es canalitzen les inquietuds de la gent i es potencia l'activitat cívica dels ciutadans. L'associacionisme té com objectiu principal millorar l'esfera pública i transformar la realitat a través de les accions col·lectives.

En aquest sentit, el franquisme va suposar una letàrgia. Però la crisi del règim i la lluita per noves realitats de participació construïdes des de la base de la societat per millorar les condicions materials de la majoria, va produir un profund canvi social. Un canvi creat per espais de trobada, xarxes relacionals i processos d'autoorganització col·lectiva que van contribuir a debilitar el poder de la dictadura, i generar noves fidelitats personals i col·lectives, avançant cap un procés democràtic empès per les classes populars. Així doncs, una vegada conquerides les institucions democràtiques i recuperada la Generalitat, es va potenciar la reconstrucció de la xarxa associativa que havia caracteritzat la Catalunya de principis del segle XX. Dins d'aquest context, el 1984 va néixer el Centre d'Estudis Selvatans de la mà d'un col·lectiu de persones amb inquietuds socials i culturals. El seu primer Butlletí d'estudis locals es va publicar el maig de 1990, coincidint amb el 825è aniversari de l'atorgament de la Carta de Població.

Durant trenta anys d'història, el Centre d'Estudis ha tingut moments d'inactivitat però al llarg d'aquest recorregut, s'han organitzat gran quantitat d'activitats diverses que han contribuït a la dinamització i al foment de la cultura al poble. Un dinamisme que es va reafirmar amb la renovació de la Junta el febrer de 2013 i que, des d'aleshores, s'ha reactivat per ser més present en el dia a dia de la societat selvatana. S'ha intentat sortir del marc local i donar-se a conèixer a través de les xarxes socials, amb la voluntat de socialitzar tots els coneixements i realitats possibles. En aquesta línia,

durant el 2014, el Centre d'Estudis ha comptat amb el finançament de la Generalitat de Catalunya (ajuts per a l'organització d'activitats de commemoració del Tricentenari) i amb el suport de la Regidoria de Cultura per a la realització de dues exposicions. La primera, vinculada directament amb la Guerra de Successió Espanyola, *Muralls a terra, Aligots! Les conseqüències de la guerra de successió a la Selva del Camp*, pretenia donar a conèixer la realitat local durant el conflicte i l'inici d'un canvi de model econòmic i administratiu que afectaria el futur de Catalunya i els antics territoris de la Corona d'Aragó. L'altra s'ha dedicat a una de les institucions més singulars del nostre territori: *La Comuna del Camp (1305-1716). 400 anys en contra del poder senyorial*. L'exposició ha pretès acostar el públic a la manera com es va organitzar el poder local dels pobles del Camp de Tarragona per fer front a les exigències del poder feudal i reial.

Des del Centre d'Estudis hem volgut seguir apostant per la diversitat de temes i d'autors, amb la presentació de treballs d'experts col·laboradors i joves investigadors i professionals. En aquest Butlletí número 8 hi trobarem l'article de l'Eduard Arnal Boada sobre l'evolució del comerç de l'avellana, des de la dècada de 1890 fins la de 1980. L'estudi de tres generacions de la família Carnicer, tractants de fruita seca, permet investigar la importància d'aquesta figura mediatra en la comercialització de l'avellana fins al seu estancament a la dècada dels vuitanta del segle XX.

La crònica de Joaquim Masdeu Guitert sobre els anys de la segona República a la Selva del Camp, ens apropa a uns anys marcadament desconeguts i convulsos sobre la història del nostre poble i ens dona a conèixer el dia a dia de la vila durant la primera meitat dels anys trenta, fins a l'inici de la Guerra Civil.

A continuació, es presenten dos estudis sobre l'ocupació i la transformació del territori que ens situen en dues èpoques molt distants. Per una banda, l'anàlisi de l'arqueòloga Marta Brú Virgili sobre el jaciment del Barranc de Sales, evidencia el canvi d'usos del territori que avui coneixem com a Camp de Tarragona des del segle I aC fins al segle V dC. Primer, l'establiment de les vil·les a època tardorepublicana, després els assentaments més residencials i les activitats industrials (producció ceràmica). A finals del segle III dC es va produir un abandonament progressiu i va proliferar una necròpolis d'inhumació que perduraria fins al segle V dC, moment en què

torna a recuperar-se l'activitat agrícola. En el quart article, Joana Carnicer Miró examina, des d'un punt de vista històric i jurídic, la Carta de Població de la *Vila Constantina*, atorgada per l'arquebisbe de Tarragona, Hug de Cervelló l'any 1165 després que Ramon Berenguer III cedís els drets de conquesta de la ciutat i del Camp de Tarragona al Bisbat de Barcelona, qui els conquerí a través del mercenari normand Robert Bordet. La Carta de Població, de la qual es commemorarà el 2015 el 850è aniversari, va significar un canvi en l'ordenament jurídic, legislatiu, social i econòmic en relació a com fins aleshores havien viscut els habitants de la *Vila Constantina*.

Finalment, es presenta una ressenya del llibre de Joan Vernet i Borràs: *Aspectes polítics i processos electorals a la Selva del Camp durant el Sexenni Democràtic (1868-1874)*, de la mà de Roser Puig i Tàrrach, qui ens descriu el recent treball ampliat de l'historiador selvatà i que ens apropa als anys convulsos del Sexenni Democràtic que canviarien el futur polític de Catalunya i de l'Estat espanyol fins l'adveniment de la Segona República. També hi trobem una nota de recerca sobre l'arxiu patrimonial de la família Satorras, catalogat durant el darrer any per Guillem Puig Vallverdú. La importància d'aquest arxiu patrimonial, de la casa coneguda com *L'Hort de Don Pepe*, és l'estreta relació que la família Rabassa primer, i la família Satorras, després, van mantenir amb la història més recent de la nostra Vila amb una gran influència a nivell social i polític al llarg dels darrers tres-cents anys.

Per acabar, des del Centre d'Estudis desitgem que aquest nou exemplar del Butlletí despertí l'interès per la recerca i faciliti el coneixement de les investigacions sobre el nostre entorn local. Aquest és també l'objectiu de la resta de les activitats del CES, ja siguin les conferències, els tallers o les exposicions. Esperem que, igual que els actes del Tricentenari, la celebració dels 850 anys de la Carta de Població sigui una experiència plural i enriquidora per a tots els selvatans i selvatanes.

La Selva del Camp, desembre de 2014